

З урахуванням зазначеного, пріоритети державної політики захисту прав потерпілих в Україні від торгівлі людьми, полягають в наступному: необхідно розробити організаційно - правовий механізм реалізації Закону України «Про протидію торгівлі людьми», із змінами та доповненнями від 2012 року, що дозволяє українцям, котрі постраждали від торгівлі людьми звернутися до держави не тільки за одноразовою матеріальною допомогою, але й за повним відшкодуванням моральної та матеріальної шкоди не тільки за рахунок осіб, які її заподіяли (пп.4 п.1 ст. 16 Закону), а й за рахунок Державного бюджету України (ч.3 ст. 127 КПК України) ;потребують доопрацювання нормативно - правові положення про порядок репатріації та соціального включення постраждалих від торгівлі з інших країн й забезпечення їхніх потреб у захисті та допомозі під час перебування в Україні, особливо щодо реалізації п. 4 та п.5 ст. 16 Закону України «Про протидію торгівлі людьми»; необхідно прискорити розробку та впровадження організаційно - правового механізму реалізації положень ч.3 ст. 127 Кримінального процесуального кодексу України у частині відшкодування (компенсації) шкоди завданої потерпілому внаслідок кримінального правопорушення за рахунок Державного бюджету України; потребують підтримки ініціативи Міністерства юстиції України щодо прийняття Закону «Про компенсації», яким пропонується створити компенсаційний фонд для жертв злочинів, пов'язаних з насильством, що дозволило б їм отримувати компенсацію у вигляді державної соціальної допомоги; використовуючи авторитет МОМ, ОБСЄ та інших провідних міжнародних організацій лобювати зміни у законодавствах країн призначення, де створені всі умови для «процвітання» сексуальної або трудової експлуатації людини.(окремі країни Західної Європи, Азії, Америки, Африки тощо).

ЦІННОСТІ ТА ЗЛОЧИННІСТЬ: ПОРІВНЯЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Бова А.А., кандидат соціологічних наук, старший науковий співробітник начальник науково-дослідного відділу ДНДІ МВС України

Зміна у характері та інтенсивності злочинності іде поряд з інституціональними трансформаціями та еволюцією нормативно-ціннісної системи суспільства, про що відмічав Питирим Сорокін у фундаментальній праці «Соціальна та культурна динаміка». У США, Японії та Західній Європі з початку 1990-х рр. спостерігається фаза падіння зареєстрованої злочинності, яка обумовлюється, на думку Френсиса Фукуями, скороченням «Великого розриву» у цінностях, завершенням перебудови соціального порядку в постіндустріальних

суспільствах. Як впливає з концепції Рональда Інглхарта та емпіричних даних Світового дослідження цінностей у розвинених країнах Заходу внаслідок економічного зростання, кращої життєвої захищеності та підвищення рівня освіти зростає чисельність людей, що підтримують постматеріалістичні цінності (самовираження та якості життя). У сучасній соціології та соціальній психології існує декілька підходів щодо виміру ціннісних орієнтацій – шкали Мілтона Рокича, Рональда Інглхарта, Шалом Шварца, Герта Хофстеде та ін.

З метою перевірки гіпотези про взаємозв'язок злочинності та цінностей нами було використано коефіцієнт ув'язнених – кількість осіб, які відбувають покарання у місцях позбавлення волі, розрахований на 100 тис. населення, статистичної агенції Євростат та Міжнародного центру поремних досліджень за 2009 рік та середні значення відповідей респондентів на 21 запитання методики Шалом Шварца стосовно того, чи схожа на респондента людина, котра розділяє ті чи інші цінності (за шестибальною шкалою, де 1 – «дуже схожий на мене», а 6 – «не схожий на мене»), які зібрані в межах п'ятого раунду Європейського соціального дослідження за 2011 р. у 27 країнах Європи та Ізраїлі.

При зіставленні коефіцієнта ув'язнених з даними Європейського соціального дослідження можна зробити висновок, що злочинність менш розповсюджена у країнах, де населення суб'єктивно співставляє себе, перш за все, з особистістю, для якої важливо вигадувати нові ідеї і бути творчим, все робити оригінально ($r=0,4$, $\alpha=0,05$), допомагати оточуючим людям ($r=0,42$, $\alpha=0,05$), й для населення, що не асоціює себе з людиною, для якої важливо бути багатого та прагнути до володіння великими грошима і дорогими речами ($r=-0,68$, $\alpha=0,01$), для якої важливо, щоб уряд гарантував його безпеку від усіх погроз, а держава була сильною та змогла захистити громадян ($r=-0,39$, $\alpha=0,05$).

В усіх країнах проекту у соціальній психології переважає цінність творчості, нових ідей над багатством, великими грошима і дорогими речами. Різниця між середніми балами цих цінностей мінімальна в Україні (-0,21), Росії (-0,35), Болгарії (-0,77), Литві (-0,77), Чехії та Словаччині (-0,8), Ізраїлі (-0,81), Польщі (-0,94), максимальна – у Норвегії (-1,96), Данії (-1,97), Швеції (-2,1), Франції (-2,11). Таким чином можна простежити вибіркочну спорідненість між поширенням цінності влади, домінування над ресурсами і цінності нових ідей, творчості з коефіцієнтом ув'язнених. Напруження між пропагованими суспільством цінностями та можливостями їх легального досягнення може відображати недоліки інституціонального розвитку.

Модель залежності коефіцієнта ув'язнених (Y) від ідентифікації населення з особистістю, для якої важливими є цінність нових ідей ($X1$) і багатства ($X2$), виглядає так: $\hat{Y} = 460,1 + 147,8X1 - 174,1X2$.

Виходячи із значення скоректованого коефіцієнта детерміації R^2 , лінійне рівняння множинної регресії пояснює 53% від дисперсії

залежної змінної, а стандартна помилка оцінки складає 81, що свідчить лише про задовільну точність прогнозу. На основі значень коефіцієнтів регресії і бета-коефіцієнтів можна зробити висновок, що змінна, яка фіксує підтримку суспільством важливості багатства, вносить більший вклад в модель (-0,64), ніж змінна, яка фіксує підтримку нових ідей (0,35). Вказані вище показники можуть використовуватися надалі для характеристики стану злочинності і моніторингу криміногенної ситуації у країні.

ПОТЕРПІЛІ ВІД ЗЛОЧИНІВ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ КРИМІНОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ

Кулик О.Г., доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, т.в.о. начальника науково-дослідної лабораторії кримінологічних досліджень, ДНДІ МВС України

Аналіз кримінологічних ознак осіб, які потерпіли від злочинів в Україні, підготовлений на основі статистичних даних за 2002-2012 рр., які містяться у розділі 22 «Відомості про осіб, які потерпіли від злочинів» Звіту про злочинність форми № 1, затвердженого наказом МВС України від 27.07.2010 № 332 за погодженням з Держкомстатом України. Дані за 2013 р. до аналізу не включені через значні зміни у системі обліку злочинів, які відбулися в цьому році.

Протягом 2002–2008 рр. в Україні щороку реєструвалося у середньому 280 тис. осіб, що потерпіли від злочинів. Це майже в два рази менше, ніж число зареєстрованих злочинів. В останні чотири роки аналізованого періоду їх чисельність збільшилася біль ніж у 1,5 раза (2012 р. — 341 тис. осіб). Таке зростання числа потерпілих було обумовлено значним збільшенням кількості крадіжок та випадків шахрайства.

Слід відмітити, що характер динаміки цього показника співпадає з динамікою чисельності злочинності, а саме: у 2003 р. кількість потерпілих зросла на 36,9% (приріст кількості зареєстрованих злочинів становив 23,5%), у 2004–2008 рр. вона постійно зменшувалась, в результаті чого в 2008 р. було зареєстровано 214848 потерпілих, що на 38,9% менше, ніж у 2003 р. (зменшення зареєстрованих злочинів становило 30,9%). У 2009 р. розпочалося постійне збільшення як кількості злочинів, так і кількості потерпілих від них. Причому, якщо число зареєстрованих злочинів за три роки зросло на 34,2%, то кількість потерпілих від цих злочинів збільшилася на 59,7%.

Найбільша кількість потерпілих спостерігалася у регіонах країни з найвищим рівнем злочинності — східних, південних та м. Києві, а найменша — на Заході країни.

Переважну більшість серед потерпілих від злочинів складала чоловіки (в середньому 67,6%). Хоча останні чотири роки частка жінок серед осіб, що потерпіли від злочинів, зростала. Якщо в 2008 р. вона